

111665 - سىڭلىسى تېلېفوندا يات كىشى بىلەن سۆزلەشسە، ئاتا-ئانىسى بۇنىڭغا بىر نەرسە دېمىسە، ئاكىسى قانداق قىلىشى كېرەك؟.

سوئال

بىر كىشى قىز ھەم شىرىسىنىڭ تېلېفوندا يات ئەركەك بىلەن سۆزلەشكەنلىكىنى بىلگەندىن كىيىن، سىڭلىسىغا نەسەت قىلسا، ئۇ ئاكىسىنىڭ نەسەتتىن ئاڭلىمايدۇ. بۇ ئىشنى ئاتا-ئانىسىغا دېسە، ئۇلارمۇ قىزىغا بۇ ھەقتە نەسەت قىلمايدۇ. قىزنىڭ ئاكىسى دەيۈزلۈكنى ياقتۇرمايدۇ، شۇنداقلا ئۇنىڭ كۈنلۈكى بەك يامان بولسا، ئۇ بۇنداق ئەھۋال ئاستىدا قانداق قىلىشى كېرەك؟

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل

مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ

پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر. بىرىنچى:

كۈنلەش بولسا ئاللاھ تائالا ئىنسان تەبىئىتىدە بار قىلغان

خۇسۇسىيەت بولۇپ، ئۇ ئىنساننىڭ ئىززىتى ياكى

ئىگىدارچىلىق دائىرىسىدىكى ئىشلار ئۆزى خالىمىغان ھالدا باشقىلار

تەرىپىدىن ئىشتىراك ئېتىلگەندە، ياكى مۇمىن

ئاللاھنىڭ پىرىنسىپلىرىنىڭ ئاياغ-ئاستى قىلىنىۋاتقانلىقىنى

كۆرگەن ۋاقىتتا ئاشكارا بولىدىغان

خۇسۇسىيەتتۇر.

ئىنسان ھەقىقىي توغرىسىدا

كۈنلەش ئىشلىرىنى شەرىئەت قانۇنلۇق يولغا

قويغان، ئۇنىڭ جۈملىسىدىن: ئەر كىشى ئۆزىنىڭ

ئايالىنى ياكى باشقا مەھرەم بولىدىغان ئايال تۇغقانلىرىنى يات

كىشىلەردىن كۈنلىشىدۇ. ئەگەر

كۈنلىمىسە بۇ ئىش ئەيب ھېسابلىنىدۇ.

بۇ ھەقتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام

مۇنداق دېگەن: **«سەلەر»**

سەئەد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ
كۈنلەمچىلىكىدىن ھەيران قىلىۋاتامسىلەر، مەن
سەئەدتىن بەكرەك كۈنلەمچى، ئاللاھ تائالا
مەندىنمۇ بەكرەك كۈنلەمچىدۇر. «يەنە
بىر رىۋايەتتە: «ھەقىقەتەن
سەئەد بەك كۈنلەمچى، مەن
ئۇنىڭدىنمۇ بەكرەك كۈنلەمچى، ئاللاھ
تائالا مەندىنمۇ بەكرەك كۈنلەمچىدۇر.» [تەبەرائى
رىۋايىتى].

كۈنلەمچىلىك ئۆز
نەسەبىنى ساقلاش ئۈچۈن يولغا قويۇلغان بولۇپ،
ئەگەر ئىنسانلار بۇ ئىشتا سەل قاراپ، كەڭ
قورساقلىق قىلىدىغان بولسا كىشىلەرنىڭ نەسەبى ئارىلىشىپ
كېتەتتى. شۇنىڭ ئۈچۈن كۈنلەمچىلىك
ھەر بىر مىللەتنىڭ ئەزەللىرىدە، ئىپتىتىنى ساقلاش
شۇ مىللەتنىڭ ئاياللىرىدا قىلىندى. شەرئەت
پىرىنسىپىدا ئۆزىنىڭ يۈز-ئابروۋىنى (يەنى
قىز-ئاياللىرىنى) مۇداپىئە قىلىش يولىدا ھاياتىدىن ئايرىلغان كىشى
شەھىد ھېسابلىنىدۇ. سەھىھ ھەدىستە
مۇنداق بايان قىلىنغان: «ئۆز
ئائىلە-تاۋاباتلىرىنى مۇداپىئە قىلىش ئۈچۈن
ھاياتىدىن ئايرىلغان كىشى شەھىد ھېسابلىنىدۇ.»
[بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئۆزىنىڭ
ئائىلە-تاۋاباتلىرى، قىز ھەم شىرىلىرىنى يات
ئەركەكلەردىن كۈنلىمگەن كىشى دەيۈز
دەپ ئاتىلىدۇ. دەيۈزلۈك ھەممە
تەرەپتىن سۆكۈلىدىغان رەزىل بىر
تەبىئەت بولۇپ، بۇنداق تەبىئەتتىكى

كىشىلەرنىڭ قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدىغانلىقى توغرىسىدا
نۇرغۇن دەلىللەر كەلتۈرۈلگەن.

كۆپچىلىك ئىسلام ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا دەيۈزلۈك
چوڭ گۇناھلاردىن سانىلىدۇ. ھەدىس شەرىپتە

مۇنداق بايان قىلىنغان: **«ئاللاھ تائالا قىيامەت كۈنىدە:**

ئاتا-ئانىسىنى قاقشاتقان، ئەر كىشىنىڭ شەكلىگە

كىرىۋالغان ئايال (گەپ-سۆزدە ياكى

كىيىم-كىچەكتە)، دەيۈز ئەردىن ئىبارەت

ئۈچ تۈرلۈك كىشىنىڭ يۈزىگە قارىمايدۇ.»

[نەسائى رىۋايىتى 2561-ھەدىس. بۇ ھەدىسنى

شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ نەسائىنىڭ

“سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى” دا

كەلتۈرگەن. “پىقھى

ئېنىسكۇپىدىيەسى” ناملىق ئەسەر 31-توم

321-323-بەتلەردىن قىسقارتىپ ئىلىندى].

ئىمام ئىبنى قەييىم

رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن:

“دىننىڭ ئەسلى كۈنلەشتۇر. كۈنلۈكى

يوق كىشىنىڭ دىنى بولمايدۇ. كۈنلەمچىلىك قەلبىنى

قوغدايدۇ، قەلب ئۇ كىشىنىڭ باشقا ئەزالىرىنى

قوغدايدۇ. يامان ئىش-ھەرىكەت ۋە ناچار قىلمىشلاردىن

مۇداپىئە قىلىدۇ. كۈندەشلىكى بولمىغان

كىشىنىڭ قەلبى ئۆلىدۇ، ئاندىن باشقا

ئەزالىرىمۇ ئۆلىدۇ، ئۇ كىشىنىڭ يامان

ئىش-ھەرىكەت ۋە ناچار قىلىقلارغا تاقابىل

تۇرغۇدەك ھالى قالمايدۇ. ئىنسان قەلبىدىكى

كۈندەشلىك بولسا، كېسەلگە قارشى تۇرىدىغان

ۋە كېسەللىكتىن ساقلايدىغان ئېمونت

كۈچىگە ئوخشايدۇ. ئىنسان بەدىنىدە بۇ

كۈچ يوقالسا، ئۇنىڭ ئورنىنى مىكروب قاپلايدۇ،
شۇنداقلا بەدەننى مىكروبتىن مۇداپىئە قىلىدىغان
قارشىلىق كۈچ بولمايدۇ-دە، نەتىجىدە ھالاك بولىدۇ.”
[ئەلجاۋاب ئەلكافىي 45-بەت].

بىز قەلبى ساغلام ۋە
كۈندەشلىك ئۇچقۇنلىرى لاۋۇلداپ يېنىپ
تۇرىۋاتقان ھالەتتە سوئال سورىغۇچى
قېرىندىشىمىز بىلەن بىرسەپتە تۇرىمىز
ۋە شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئائىلىنىڭ
ئىززەت ئابروۋىي بولغان قىز قېرىندىشىنى ھىمايە قىلىش يولىدا
مۇستەھكەم تۇرۇشنى تەۋسىيە
قىلىمىز.

ئىككىنچى: قىز ھەمىشە مۇشۇ بىلەن
بولغان قىيىنچىلىقنى ئۇتۇقلۇق ھەل قىلىش
ئۈچۈن ئالدى بىلەن: قىز ھەمىشە مۇشۇنىڭ ئۆز
ئائىلىسىدە تۇرۇپ يات بىر ئەر بىلەن
سۆزلىشىشكە جۈرئەت قىلىشى ۋە
مۇشۇنداق توغرا بولمىغان ئەخلاققا تۈرتكە بولغان
سەۋەبىنى بىلىش كېرەك. بىزنىڭ
قارىشىمىزچە ئۇ خاتالىقنىڭ سادىر بولۇشىنىڭ
مەلۇم سەۋەبلىرى بار:

ئا-ئەتراپلىق كۆڭۈل
بۆلۈنمەسلىك: ئۇ قىزچاق ئانىسىنىڭ ياكى
دادىسىنىڭ ياكى ھەر ئىككى يەلەننىڭ
كۆڭۈل بۆلۈشىدىن مەھرۇم بولغان بولۇشى
مۇمكىن. ئاندىن ئاشۇ ئالدامچى بۆرە قىزچاقنى
ئازدۇرۇپ يالغاندىن ئائىلىدە مەھرۇم بولغان

مېھرىبانلىقنىڭ ئورنىنى تولۇقلاپ بېرىدىغانلىقىنى
ھېس قىلدۇرغان.

ب-ئىماننىڭ ئاجىزلىقى:

ئەگەر ئۇ قىزچاق ئاللاھ تائالانى گۈزەل
ئىسىم-سۈپەتلىرى بىلەن تولۇق تونىغان بولسا،
گۇناھ-مەسئەتتە بېرىلىدىغان جازانى بىلگەن
بولسا، ئەلۋەتتە خاتالىقتىن قول ئۈزەتتى ياكى
ئۇ دەسلەپتە خاتالىق سادىر قىلىدىغان پەيتتە،
خاتالىق بىلەن قىزچاقنىڭ ئارىسىدا توسانچى بولاتتى.

ج-بىكارچىلىق: كۆپچىلىك قىزلار

كېچە-كۈندۈزدە بىكار بولسا

ئىشقى-مۇھەببەت توغرىسىدىكى رومانلارنى ئوقۇيدۇ.

تۈرلۈك تېلېۋىزىيە قاناللىرى، تور بەتلىرى، ئۇچۇر

ۋاسىتىلىرى ياكى تېلېفوندا سۆزلىشىش ئارقىلىق ۋاقىتنى

ئۆتكۈزىدۇ. ئەگەر ئۇلار شۇ

ۋاقىتلارنى دۇنيا-ئاخىرەتتە

مەنپەئەتلىك بولغان ئىشلارغا سەرپ قىلغان بولسا ئىدى،

كۈندىلىك تۇرمۇشىدا ۋاقىتنىڭ

يېتىشمەيۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغان بولاتتى.

د-چەكلەنگەن-ھارام

نەرسىلەرگە قاراش: بۇ ئىنسان نەپسىدە

شەھۋەتنى قوزغايدۇ، سۈرەتتىكى مودا ياكى

ئارتىسلارنى تەقلىد قىلىش ۋە ئۇلارغا

ئەگىشىشكە، ساختا ئىشقى-مۇھەببەت

سەۋداسى بىلەن نەزەرىيىدە

ئۆگەنگەن ياكى مېدىيە ۋاسىتىلىرى ئارقىلىق

كۆرگەن ۋە ئوقۇغان ئىشلارنى تەجرىبە

قىلىشقا چاقىرىدۇ.

ن-يات جىنسلا بىلەن يالغۇز
قىلىش: ئۇ جان ئالغۇچى كېسەللىككە ئوخشاش
بولۇپ، قىزچاق يالغۇز يات جىنس بىلەن
ئۆلپەتلەشكەندە ياكى
سۆھبەتلەشكەندە شەيتاننىڭ
ئۆزلىرىنى ئازدۇرۇشىغا ئىمكانىيەت يارىتىپ بېرىدۇ.

م-تېلېفون ۋە
ئۇچۇر ۋاسىتىلىرىنى توغرا قوللانماستىن ھىلىقى يات ئەر
بىلەن تونۇشۇش، سۆزلۈشۈشتىكى بىۋاسىتە
خاتالىقنىڭ سەۋەبىدۇر.

بۇ قىيىنچىلىقنى ھەل قىلىش
ئۈچۈن سوئال سورىغۇچى قېرىندىشىمىز يۇقىرىدا بايان
قىلىنغان ياكى ئۇنىڭدىن باشقا سەۋەبلەر
توغرىسىدا ياخشى ئويلىنىپ، ئىشنىڭ بۇنىڭدىنمۇ ناچارلىشىپ
كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئائىلىدىكى توغرا پىكىر ئىگىلىرى
بىلەن بۇ مەسىلىنى ھەل قىلىش ۋە تۈپتىن
يوق قىلىش توغرىسىدا سۆھبەت ئېلىپ بېرىش كېرەك.

ئۈچىنچى: سوئال
سورىغۇچى قېرىندىشىم!، بىزنىڭ سىزگە قىلىدىغان
نەسىھىتىمىز: سىز ھەم شىرىكلىككە
تۆۋەندىكى مەسىلىلەرنى ئۆز ئىچىگە
ئالغان مەزمۇندا ئاغزاكى ياكى يازما ئارقىلىق نەسىھەت
قىلىڭ:

1-ئۇ قىزچاق
چەكلەنگەن سۆھبەت ئارقىلىق ۋاقىتنىڭ
ئۆتۈشى بىلەن ھىلىقى ئالدامچى بۇرنىڭ
نەزىرىدە ئېتىبارسىز بىر نەرسىگە ئايلىنىدۇ.
ئۇلار ئۇ قىزغا ئوخشىغان ئۆزىنى ئېتىبارسىز

ھالەتكە چۈشۈرگەن قىزلار بىلەن توي قىلمايدۇ، چۈنكى ئۇلار بۇ ھالەتتىكى قىزلارنىڭ تويىدىن كېيىن ئۆزلىرىگە خىيانەت قىلىشىدىن ئەنسىرەيدۇ.

2- ئۇ قىز شۇ قېتىمقى چەكلەنگەن سۆھبەتتىن كېيىن ئۆزىنىڭ ئابرويىنى بۇلغىدى ۋە ئائىلىسىنىڭ جەمئىيەتتىكى ئورنىنى چۈشەردى.

3- مەزكۇر سۆھبەت ۋە ئارىلىشىش سەۋەبىدىن ئۇنىڭدا ياخشىلىق ۋە تائەت-ئىبادەتنى ياقىتۇرماسلىق، خاتالىق، گۇناھ-مەسىيەتنى ياخشى كۆرۈش ئىستىكى زىيادە بولىدۇ.

تۆتىنچى:
ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرنى ياقىتۇرمايدىغان ۋە ئۇلاردىن ئايرىلىپ ياشاش توغرىسىدا پىكىر قىلىدىغان بولىدۇ.

بىز مۇشۇنداق ھالەتتە قىلىشقا تىگىشلىك بولغان بەزى ئىشلار توغرىسىدا نەسىھەت قىلىمىز:

1- ئۇ قىزچاققا دائىم نەسىھەت قىلىپ تۇرۇش ۋە ئۇنىڭ توغرا يول تېپىشىدىن ئۈمىدسىزلەنمەسلىك كېرەك.

2- ئاللاھتىن قورقۇدىغان تەقۋادار قىزلار بىلەن تونۇشتۇرۇپ قويۇش كېرەك.

3-ئاتا-ئانىنى ئۇ قىزچاققا

نەسەھەت قىلىش، تەربىيە قىلىش ۋە قىزچاقنى توغرا يولغا يېتەكلەش ئۈچۈن ھەرىكەتلەندۈرۈش لازىم.

4-ئۇ بۇزۇق ئەر

بىلەن تېلېفۇندا بولسىمۇ سۆزلىشىپ، ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇش، ئۇنىڭغا تەھدىت قىلىش ئارقىلىق قورقۇتۇپ قويۇش كېرەك.

5- مۇمكىن بولسا تىزراق ياتلىق قىلىۋېتىشنىڭ چارىسىنى كۆرۈش كېرەك.

6-ئاللاھ تائالاغا ئۇ قىزچاقنى توغرا

يولغا ھىدايەت قىلىش ۋە پىتىندىن يىراق قىلىشىنى تىلەپ كۆپ دۇئا قىلىش كېرەك.

بۇ بىزنىڭ قارىشىمىز، ئاللاھ

تائالا سوئال سورىغۇچى قېرىندىشىمىزنى ئۆزى رازى بولىدىغان

ئىشقا مۇۋەپپەقىيەت قىلسۇن. ئۇ قىزچاقنىمۇ

ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان ئىشلارغا

باشلىسۇن، ئۇنىڭ قەلبىنى ئىماننى ياخشى كۆرىدىغان

قىلسۇن ۋە ئىمان نۇرى بىلەن زىننەتلىسۇن،

كۆپىرى، پىسقى-پۇجۇر ۋە ئاسىيلىقنى

ياقتۇرمايدىغان توغرا يول تاپقۇچىلاردىن قىلسۇن.

ئاللاھ توغرا يولغا

مۇۋەپپەقىيەت قىلغۇچىدۇر.

تەرجىمە قىلغۇچى:

سەبىپىدىن ئەبۇ ئابدۇلئەزىز

تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: نىزامىدىن

تەمكىنى